
PROPORCINGUMO PRINCIPŲ REIKŠMĖ EUROPOS AREŠTO ORDERIO TAIKYMO KONTEKSTE

Daiva Bereikienė*, Žana Vašcova**

*Mykolas Romeris universitetas Viešojo saugumo fakultetas Teisės katedra
Putvinskio g. 70, LT-44211 Kaunas
Telefonas (8 37) 303 655*

El. paštas: bereikiene@gmail.com; zana_vascova@yahoo.com

Santrauka Straipsnyje analizuojama proporcingumo principo reikšmė ir taikymo ribos perduodant asmenį pagal regioninius ir nacionalinius teisinius instrumentus, apibrėžiančius Europos arešto orderį. Valstybėms narėms nacionaliniu teisiniu reguliavimu rekomenduojama užtikrinti proporcingumo patikrinimą taikant Europos arešto orderio sistemą. Keliama hipotezė, kad proporcingumo principas, naudojant Europos arešto orderio mechanizmą, taikytinas įvertinant baudžiamosios teisės tikslus bei nukentėjusiojo teisių apsaugos užtikrinimo imperatyvus. Straipsnyje analizuojami du probleminiai aspektai: regioninių ir nacionalinių teisinių instrumentų, nustatančių asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį tvarką, nesuderinamumas ir su juo susijusios problemos; o taip pat, balanso tarp dviejų teisinių vertybių: baudžiamosios teisės tikslų užtikrinimo bei proporcingumo principo taikymo sprendžiant Europos arešto orderio išdavimo klausimą ar asmens perdavimą pagal Europos arešto orderį, užtikrinimo kriterijai. Aptariamos aktualios nacionalinio teisinio reguliavimo problemos. Straipsnyje daroma išvada, kad nacionalinio baudžiamojo įstatymo pataisos galėtų sudaryti prielaidas tinkamai taikyti proporcingumo principą, nepaneigiant baudžiamosios teisės tikslų bei sudarant galimybes tinkamai ginti nukentėjusiųjų teises ir teisėtus interesus. Taip pat daroma išvada, kad ikiteisiminį tyrimą atliekantys pareigūnai turėtų taikyti ir kitas, alternatyvias procedūras, reikalaujančias mažiau sąnaudų tiek iš ieškomo asmens, tiek iš vykdančiosios valstybės.

Pagrindinės sąvokos: Baudžiamoji teisė, baudžiamasis procesas, Europos arešto orderis, proporcingumo principas, nukentėjusiojo teisių apsauga

ĮVADAS

2004 m. sausio 1 d. pradėjo veikti 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos¹. Beveik aštuoneri šio Tarybos pamatinio sprendimo taikymo metai parodė teigiamus ir kritikuotinus šio baudžiamojo instrumento taikymo aspektus. Europos Komisijos ataskaitoje Europos Parlamentui dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos įgyvendinimo nuo 2007 m. (toliau – Ataskaita)² pabrėžiama, kad Europos arešto orderio sistema veikia sėkmingai, nors nėra

¹ Europos Tarybos 2002 m. birželio 13 d. pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos [interaktyvus] [prisijungimo laikas 2012-02-28] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002F0584:20090328:LT:PDF>

² http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/extradition/docs/com_2011_175_en.pdf [interaktyvus] 2011 [Prisijungimo laikas 2012-02-21].

tobula. Tiek Ataskaitoje, tiek Europos Parlamente³ atkreipiamas dėmesys į tam tikrus sistemos trūkumus, kurie susiję su žmogaus teisių pažeidimų grėsmėmis atliekant asmenų perdavimą pagal Europos arešto orderį bei į proporcingumo ir ekonomiškumo principų taikymą naudojant Europos arešto mechanizmus. „Komisija atkreipia dėmesį į tai, kad Europos arešto orderis padėjo sėkmingai ir veiksmingai išduoti įtariamuosius Europoje be sienų, tačiau taip pat nurodo, kad arešto orderio taikymą būtų galima patobulinti. Ataskaitoje pabrėžiama, kad Europos arešto orderio veiksmingumą gali mažinti abejonės dėl pagrindinių teisių paisymo valstybėse narėse ir galimo pernelyg dažno orderio naudojimo mažareikšmiais atvejais.“⁴

Europos Komisija Ataskaitoje skatina valstybes nares nacionalinio teisinio teisinio reguliavimo priemonėmis kiekvienu konkrečiu atveju, sprendžiant klausimą dėl asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį, užtikrinti proporcingumo patikrinimo galimybes ir imtis priemonių, kad nebūtų išduodami Europos arešto orderiai dėl mažareikšmių nusikalstamų veikų.

Europos Sąjungos ir nacionaliniai teisiniai instrumentai, apibrėžiantys Europos arešto orderį, įtvirtina galimybę taikyti minėtą baudžiamosios teisės instrumentą tik tuo atveju, jei tiek prašančios, tiek vykdančios šalies baudžiamieji įstatymai už Europos arešto orderyje nurodytą nusikaltamą veiką numato ne mažesnę nei 1 metų laisvės atėmimo bausmę⁵ (teisės aktuose taip pat nustatyti atvejai, kai dvigubas baudžiamumas nereikalaujamas) arba kai likusi laisvės atėmimo bausmė – ne trumpesnė nei 4 mėnesiai. Įstatymų leidėjas, nustatydamas sankciją už priešingą teisei veiką, įvertina jos pavojingumo pobūdį ir laipsnį, todėl bausmės, susiję su laisvės atėmimu, nustatytinos išimtinai tik už pačius pavojingiausias nusikaltimus. Vienu iš svarbiausių baudžiamosios teisės tikslų yra nubausti nusikaltusį asmenį. Bausmės neišvengiamumo suvokimas atgrąšo asmenį nuo nusikaltamų veikų atlikimo. Proporcingumo principo taikymas sprendžiant Europos arešto orderio išdavimo klausimą ar asmens

³ Europos Parlamento 2011-06-08 posėdžio diskusijų įrašas [interaktyvus]. [Prisijungimo laikas 2012-02-21] <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TEXT+CRE+20110608+ITEM-012+DOC+XML+V0//LT#top>

⁴ Komisijos ataskaita rodo, kad Europos arešto orderis padeda kovoti su tarpvalstybiniu nusikalstamumu, bet ES valstybės narės galėtų patobulinti orderio taikymą [interaktyvus]. [Prisijungimo laikas 2012-03-29] <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/454&format=HTML&aged=1&language=LT&guiLanguage=en>

⁵ Europos Tarybos 2002 m. birželio 13 d. pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos [interaktyvus] [prisijungimo laikas 2012-02-28] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002F0584:20090328:LT:PDF>;

Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 1R-195/I-114 „Dėl Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių patvirtinimo“ Valstybės žinios, 2004, Nr. 134-4886, 3.1 punktas.

perdavimą pagal Europos arešto orderį, koreliuoja su baudžiamosios teisės tikslų užtikrinimo imperatyvu, todėl valstybė turi teisinio reguliavimo priemonėmis įtvirtinti kriterijus, leidžiančius pasiekti balansą tarp minėtų dviejų teisinių vertybių.

Lietuvoje pasigendama nuoseklaus teisinio reguliavimo, sąlygojančio taikyti proporcingumo ir ekonomiškumo principus Europos arešto orderio sistemoje, įvertinant nusikaltimu padarytos žalos dydį.

Lietuvos teisės mokslininkai nepakankamai tyrinėja proporcingumo principo taikymo aspektus taikant Europos arešto orderį. Tam tikrus Europos arešto orderio taikymo praktinius ir teorinius aspektus analizavo R. Jurka⁶, G.Švedas⁷, proporcingumo principo teorinius ir praktinius aspektus analizavo A.Ponomariovas, E.Losis⁸. Nurodytos priežastys nulemia analizuojamos temos aktualumą.

Straipsnio tikslas – išanalizuoti proporcingumo principo reikšmę ir taikymo perspektyvas perduodant asmenį pagal regioninius ir nacionalinius teisinius instrumentus, apibrėžiančius Europos arešto orderį.

Tiksliui pasiekti straipsnyje aptariamos Europos arešto orderio sistemos taikymo prielaidos, įvardijami kai kurie nacionalinio teisinio reguliavimo ypatumai, o taip vertinama dviejų teisinių gėrių: baudžiamosios teisės tikslų užtikrinimo bei proporcingumo principo taikymo sprendžiant Europos arešto orderio išdavimo klausimą ar asmens perdavimą pagal Europos arešto orderį, pusiasvyros užtikrinimo aspektai, nurodomi problemos sprendimo būdai.

Tyrimo objektas – Europos Sąjungos ir nacionaliniai teisiniai instrumentai, įtvirtinantys Europos arešto orderio taikymą; proporcingumo principo taikymo suderinamumo su baudžiamosios teisės tikslais teisinės ir praktinės problemos.

Straipsnyje analizuojami teisės aktai, mokslinės publikacijos bei statistiniai duomenys. Straipsnyje kompleksiskai taikomi deskriptyvinis, analizės, lyginamasis bei apibendrinimo metodai.

⁶ Jurka R. Europos arešto orderis: kai kurie teisės aiškinimo ir taikymo aspektai: straipsnis anglų kalba// Jurisprudencija. Vilnius, 2011, Nr. 18 (1), ISSN 1392-6195, p. 327-343.

⁷ Švedas G. Kai kurios asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį baudžiamajam persekiojimui teorinės ir praktinės problemos//Teisė. Vilnius, 2008, Nr. 66(1), ISSN 1392-1274, p.62-74.

⁸ Panomariovas A., Losis E. Proporciumas: nuo idėjos iki procedūros (straipsnis anglų kalba)//Jurisprudencija: mokslo darbai = Jurisprudence: research papers/ Mykolas Romeris universitetas. Vilnius: Mykolas Romeris universiteto Leidybos centras. ISSN 1392-6195. 2010, Nr. 2(120), p. 257-272.

BAUDŽIAMOSIOS TEISĖS TIKSLŲ UŽTIKRINIMO TAIKANT PROPORCINGUMO PRINCIPĄ EUROPOS AREŠTO ORDERIO SISTEMOJE PROBLEMINIAI ASPEKTAI

Europos Parlamente 2011 m. birželio 8 d. sesijos⁹ metu vykusiose diskusijose dėl Europos arešto orderio taikymo, akcentuojamas ES valstybės narių sutarimas, jog reikia atlikti proporcingumo patikrinimą, siekiant, kad Europos arešto orderis nebūtų išduodamas dėl pažeidimų, kurie, nors ir patenka į Tarybos pagrindų sprendimo 2 straipsnio 1 dalies¹⁰ taikymo sritį, tačiau nėra pakankamai sunkūs, kad būtų galima pateisinti priemonės ir bendradarbiavimą, kurio reikia, kad būtų įvykdytas Europos arešto orderis.

Europos Komisijos 2011-04-11 Ataskaitoje nurodoma, kad „Pasitikėjimą dėl EAO taikymo silpnina tai, kad EAO nuolatos išduodamas asmenims, kurie dažnai ieškomi dėl labai smulkių pažeidimų, perduoti<...> Prieš išduodant EAO reikėtų atsižvelgti į kelis aspektus, kaip antai pažeidimo sunkumas, bausmės trukmė, alternatyvios procedūros, reikalaujančios mažiau sąnaudų ir iš ieškomo asmens, ir vykdančiosios institucijos, taip pat EAO vykdymo sąnaudų ir naudos analizė. Prašomų asmenų laisvė neproporcingai varžoma, kai EAO išduodami bylose, kuriose (kardomasis) kalinimas paprastai būtų netinkama priemonė. Be to, dėl didelio tokių prašymų skaičiaus vykdančiosios valstybės narės gali patirti daug sąnaudų“¹¹.

ES Taryba Europos arešto orderio išdavimo europiniame vadove¹² įtvirtinta, kad Europos arešto orderis turėtų būti naudojamas ne tik veiksmingai ir efektyviai, bet ir proporcingai kaip priemonė, skirta nusikalstamumo prevencijai ir slopinimui. Taryba į Europos arešto orderio išdavimo europinį vadovą įtraukė su proporcingumu susijusį pakeitimą ir nurodė veiksnius bei kriterijus, kuriuos reikia įvertinti išduodant Europos arešto orderį bei galimas alternatyvas, kurias būtina apsvarstyti prieš išduodant minėtą tarpvalstybinį

⁹ 2011 m. birželio 8 d. Europos Parlamento sesijos diskusijos įrašas. - <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=//EP//TEXT+CRE+20110608+ITEM-012+DOC+XML+V0//LT#top> [interaktyvus]. [Prisijungimo laikas 2012-02-21].

¹⁰ Europos Tarybos 2002 m. birželio 13 d. pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002F0584:20090328:LT:PDF> [interaktyvus] [prisijungimo laikas 2012-02-28].

¹¹ Europos Komisijos ataskaita Europos parlamentui ir Tarybai dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos įgyvendinimo nuo 2007 (2011-04-11) http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/extradition/docs/com_2011_175_en.pdf [interaktyvus] [Prisijungimo laikas 2012-02-21];

¹² Europos Sąjungos Tarybos Europos arešto orderio išdavimo europinis vadovas (8216/2/08, su pakeitimais) [prisijungimo laikas 2012-04-01] http://www.tm.lt/dok/Eurarestordispraktinis_vadovas.pdf

instrumentą. „Jei valstybės narės laikysis šio vadovo, jis bus didesnio darnumo taikant proporcingumo patikrinimą pagrindas.“¹³.

G.Švedas¹⁴ mano, kad tikslinga laikyti proporcingumo kriterijų išduodant Europos arešto orderį.

Nekvestionuojama, kad Europos arešto orderio sistema turėtų būti taikoma tik įtarus, kad kitoje valstybėje slepiasi asmuo, padaręs pačius sunkiausių ir visuomenei keliančius didžiausią pavojų nusikaltimus, o ne už mažareikšmes nusikalstamas veikas. Tačiau nacionaliniame baudžiamajame įstatyme su laisvės atėmimu susiję bausmės numatytos tik už sunkiausių ir pavojingiausių nusikaltimus, todėl tokias veikas padarę asmenys turėtų suvokti bausmės neišvengiamumą ir būti baudžiami.

Kritiškai vertintinas proporcingumo principo taikymo imperatyvas Europos arešto orderio vykdymo sąnaudų ir naudos santykio pagrindu. Be jokios abejonės, jog gali būti tokia situacija, kad taikant Europos arešto orderį, asmens pargabenimas iš kitos šalies (pvz. Ispanijos, Didžiosios Britanijos), tokio asmens laikymas suėmimo vietoje, gynėjo, vertėjo paslaugos ir kitos sąnaudos gali viršyti turtinės žalos, kuri buvo padaryta nusikalstama veika, dydžiui. Tačiau vien šis kriterijus neturėtų būti esminiu atsisakant išduoti Europos arešto orderį. Taikant tokį mechanizmą būtų ne tik neginamos arba netinkamai ginamos nukentėjusiojo teisės bei ir paneigti baudžiamosios atsakomybės tikslai. Netinkamas argumentas, jog valstybei per didelė ekonominė našta pargabenti asmenis pagal Europos arešto orderį. Teismų praktikos analizė rodo, kad tokias išlaidas valstybė gali prisiteisti, pripažinus jas baudžiamojo proceso išlaidomis, iš parvešto nuo ikiteisminio turimo pasislėpusio asmens. Akcentuotina, kad daugeliu atvejų žalos atlyginimas nukentėjusiajam nėra esminis baudžiamosios atsakomybės tikslų siekinys.

Lietuvos Respublikos Konstitucijos¹⁵ preambulėje įtvirtintas atviros, teisingos, darnios pilietinės visuomenės ir teisinės valstybės siekis suponuoja privalomumą užtikrinti, kad kiekvienas asmuo ir visa visuomenė būtų saugūs nuo nusikaltimų. Europos Sąjungos¹⁶ Komisijos Komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES baudžiamosios teisės politikos kūrimas.

¹³ Europos Komisijos ataskaita Europos parlamentui ir Tarybai dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos įgyvendinimo nuo 2007 (2011-04-11)http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/extradition/docs/com_2011_175_en.pdf [interaktyvus] [Prisijungimo laikas 2012-02-21];

¹⁴ Švedas G. Kai kurios asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį baudžiamajam persekiojimui teorinės ir praktinės problemos//Teisė. Vilnius, 2008, Nr. 66(1), ISSN 1392-1274, p.62-74.

¹⁵ Lietuvos Respublikos Konstitucija //Valstybės Žinios. 1992, Nr. 33-1014.

¹⁶ Lietuvos Respublika tapo Europos Sąjungos nare 2004 m. gegužės mėn. 1 d.

Veiksmingo ES politikos įgyvendinimo užtikrinimas baudžiamosios teisės priemonėmis“ nurodoma, kad “Europos Sąjungos baudžiamosios teisės politikos bendras tikslas turėtų būti stiprinti piliečių pasitikėjimą tuo, kad jie gyvena laisvoje, saugioje ir teisingoje Europoje, kad jų interesus ginanti ES teisė yra visapusiškai įgyvendinama ir vykdoma ir kad ES veiksmais bus visapusiškai laikomasi subsidiarumo, proporcingumo ir kitų pagrindinių Sutarties principų¹⁷”. Nepaisant šių nuostatų, 2011 metų duomenimis Europos Sąjungos (tame tarpe ir Lietuvos Respublikos) piliečių manymu, viena didžiausių problemų yra susijusi būtent su saugumo problema, t.y. nusikalstamumu¹⁸. Atsižvelgiant į šias aplinkybes, akivaizdu, kad turi būti imamasi įvairių teisėtų ir veiksmingų priemonių, užkertančių kelią baudžiamiesiems nusikaltimams ir nusižengimams bei ribojančių ir mažinančių jų paplitimą.

Lietuvos Respublikos Baudžiamojo kodekso (kuris suderintas su Europos Sąjungos teisės nuostatomis) 1 straipsnyje yra įtvirtinta, kad „baudžiamosios teisės uždavinys yra apsaugoti žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus nuo nusikalstamų veikų“¹⁹, kuriam pasiekti numatytos įvairios priemonės ir būdai. Pabrėžtina, kad šis uždavinys turi būti įgyvendinamas kartu su baudžiamosios teisės principais: teisėtumo, humanizmo, antraktinio baudžiamumo už tą patį nusikaltimą neleistinumo, atsakomybės neišvengiamumo, proporcingumo ir kitais.

Vieni pagrindinių ir visuotinai pripažintų baudžiamosios teisės principų yra atsakomybės neišvengiamumo ir proporcingumo principai. Atsakomybės neišvengiamumo principas reiškia, kad “kiekvienas padaręs nusikalstamą veiką asmuo turi susilaukti bausmės arba kitokių baudžiamojo teisinio poveikio priemonių, kurias numato baudžiamasis įstatymas”²⁰. Atsakomybės neišvengiamumas yra viena iš teisinės atsakomybės veiksmingumo sąlygų, nes svarbiausias kovos su nusikalstamumu veiksnys yra ne bausmės griežtumas, bet bausmės neišvengiamumo ir minimalios būtinos bausmės už padarytą nusikaltimą visuma.²¹

¹⁷ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui 2011-09-20 „ES baudžiamosios teisės politikos kūrimas. Veiksmingo ES politikos įgyvendinimo užtikrinimas baudžiamosios teisės priemonėmis“. – COM/2011/573.-2011

¹⁸ Eurobarometer Nr. 75, 2011 m. [interaktyvus]. 2011 [žiūrėta 2012-03-12]. <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb75/eb75_en.htm>.

¹⁹ Lietuvos Respublikos Baudžiamasis kodeksas// *Valstybės Žinios*. 2000, Nr. 89-2741, 5 straipsnis.

²⁰ Drakšas, R. *Bausmė: bendrosios teorinės problemos* [interaktyvus]. 2011 [žiūrėta 2012-03-12]. <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:PKd9pHku_74J:www.draksas.lt/admin/files/get.php?id%3D7+kiekvienas+padar%C4%99s+nusikalstam%C4%85+veik%C4%85+asmuo+turi+susilaukti+bausm%C4%97s&hl=en&gl=lt&pid=bl&srcid=ADGEESgfvVL997E_AaPRcWA-FsBsbk7-nqOyKvChj5HUaXTWxnZTDZmjs6EFyXICerXVtCV01JafDPBacCtxc4n0OqqHcCVgWbC7-BwFQ6RUX69N-01YheEW9jv-4CnsD95x84Wv7bG&sig=AHIEtbTGa-w0NvNyp5wwnncJzIMxmWXYGg>.

²¹ Pagal: Drakšas, R. *Mirties bausmė: situacija ir perspektyvos*. Vilnius: Eugrimas, 2002. P.119-120.

Suprantama, kad absoliutus bausmės neišvengiamumas yra neįgyvendinama siekiama, tačiau neišvengiamumas yra būtina bausmės prevencinės funkcijos realizavimo sąlyga. Atlikti tyrimai rodo, kad griežčiausios kriminalinės bausmės, tokios kaip mirties bausmė, paprastai puikiai "sugyvena" su didžiausiu nusikalstamumo lygiu ir atvirkščiai ten, kur taikomos palyginti švelnios bausmės, paprastai stebimas žemas nusikalstamumo lygis²². Debatai dėl to, kas veiksmingiau - nusikaltimų išaiškinamumo didėjimas ar bausmės griežtinimas, vyksta nuolat. Nustatyta, kad nusikaltėliai iš „konkuruojančių“ nusikaltimų renkasi pagal jų rizikos laipsnį, o jos svarbiausi elementai yra galimos bausmės dydis ir tikimybė išaiškinti nusikaltimą. Paaiškėjo, kad esant didelei tikimybei išaiškinti nusikaltimą, sumažėja nusikaltimų. Tačiau taip pat buvo nustatyta, kad yra nusikaltėlių, pirmenybę teikiančių rizikai, - nuo nusikalstamos veikos padarymo jų neatgraso didelės įstatyme numatytos bausmės ar didelė tikimybė būti išaiškintiems. Tokie asmenys nepakeistų savo elgesio net jei bausmės būtų dar griežtesnės arba žymiai padidėtų tikimybė atskleisti nusikaltimą. Remiantis šiais duomenimis buvo padaryta išvada, kad ir šiais atvejais visuomenės saugumui daugiau reikšmės turi tikimybė išaiškinti nusikaltimą, o ne baudžiamajame įstatyme nustatytas bausmės dydis, t. y. kad esant didelei nusikaltimų išaiškinimo tikimybei tokie asmenys bus greičiau išaiškinti ir izoliuoti nuo visuomenės.²³

Konstituciniai teisingumo, teisinės valstybės principai suponuoja tai, kad už teisės pažeidimus nustatomos baudžiamojo poveikio priemonės turi būti proporcingos pažeidimui ir turi atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens labiau negu reikia šiems tikslams pasiekti. Tarp siekiamo tikslo nubausti teisės pažeidėjus bei užtikrinti teisės pažeidimų prevenciją ir pasirinktų priemonių šiam tikslui pasiekti turi būti teisinga pusiausvyra (proporcingumas), t.y. teisinio proporcingumo principas reiškia, kad nustatytos teisinės priemonės turi būti būtinos demokratinėje visuomenėje ir tinkamos siekiamiems teisėtiems ir visuotinai svarbiems tikslams, o gaunama nauda turi būti didesnė už praradimus.

Šis principas įtvirtintas 1997 m. Amsterdame pasirašytos Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje bei protokole Nr. 30 dėl subsidarumo ir proporcingumo principų taikymo: protokolo 1 straipsnis reikalauja, kad kiekviena Europos Sąjungos ir valstybės narės institucija „užtikrintų, jog būtų laikomasi proporcingumo principo, kuris numato, kad Europos Sąjunga nesiima jokių veiksmų, kurie nėra būtini siekiant Sutarties numatytų tikslų“. Kaip

²² Pagal: Vaišvila, A. *Bausmės problema teisinėje valstybėje: mirties bausmės aporija* // Teisės problemos, 1997, Nr.1, P. 81.

²³ Pagal: Drakšas R. *Mirties bausmė: situacija ir perspektyvos*. P.118-119

matyti, proporcingumo principas turi užtikrinti, kad valdžia išlaikytų tinkamą proporcingumą tarp siekiamų tikslų ir priemonių, kurias ji gali panaudoti tiems tikslams pasiekti²⁴.

Proporcingumo principas pabrėžiamas ir Komisijos komunikate Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui „ES baudžiamosios teisės politikos kūrimas. Veiksmingo ES politikos įgyvendinimo užtikrinimas baudžiamosios teisės priemonėmis“. Jame nurodoma, kad „Baudžiamieji tyrimai ir sankcijos gali turėti didelės įtakos piliečių teisėms, įskaitant pasmerkimą. Todėl baudžiamoji teisė visada turi išlikti kraštutinė priemonė. Į tai atsižvelgiama bendruoju proporcingumu principu (...). Prieš priimant baudžiamosios teisės priemones, kuriomis remiamas ES politikos vykdymas, Sutartyje aiškiai reikalaujama patikrinti, ar baudžiamosios teisės priemonės būtinos veiksmingo politikos įgyvendinimo tikslui pasiekti“²⁵.

Apibendrinant pabrėžtina, kad proporcingumo ir ekonomiškumo principų taikymas naudojant Europos arešto orderio sistemą yra svarbus ir reikalingas, tačiau negali paneigti baudžiamosios atsakomybės tikslų ir kitų svarbių principų: atsakomybės ir bausmės neišvengiamumo, teisėtumo ir kitų principų bei pažeisti nukentėjusiųjų teisių. Proporcingumo principo grindimas vien Europos arešto orderio vykdymo sąnaudų ir naudos santykio pagrindu yra nesuderinama su teisingumu bei baudžiamosios atsakomybės tikslais.

EUROPOS AREŠTO ORDERIO TAIKYMĄ ĮTVIRTINANČIŲ TEISĖS NORMŲ SUDERINAMUMO PROBLEMATIKA LIETUVOJE

„Komisija mano, kad atsižvelgiant į bendrą Tarybos sutarimą dėl proporcingumo patikrinimo naudos ir į mažesnę pasitikėjimą EAO sistema, kai proporcingumas netikrinamas, visos valstybės narės turi atlikti proporcingumo patikrinimą, įskaitant valstybes, kuriose baudžiamasis persekiojimas privalomas. Valstybės narės gali pasinaudoti Tarybos pagrindų sprendimu, kai mano, kad asmuo turėtų būti jų teritorijoje, tam kad jį būtų galima patraukti baudžiamajon atsakomybėn arba jam vykdyti laisvės atėmimo bausmę.“²⁶. Europos Komisija šį aspektą laiko viena esmingiausių problemų, siekiant pripažinti Europos arešto orderio taikymą tinkama baudžiamąjo bendradarbiavimo forma.

²⁴ Europos Sąjungos sutartis //Official Journal C: 1997-11-10 Nr.340-173

²⁵ Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui 2011-09-20 ES baudžiamosios teisės politikos kūrimas. Veiksmingo ES politikos įgyvendinimo užtikrinimas baudžiamosios teisės priemonėmis. – COM/2011/573.-2011

²⁶ Europos Komisijos ataskaita Europos parlamentui ir Tarybai dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos įgyvendinimo nuo 2007 (2011-04-11)http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/extradition/docs/com_2011_175_en.pdf [interaktyvus] 2011[Prisijungimo laikas 2012-02-21].

Svarbu pabrėžti, kad valstybės narės turi pareigą peržiūrėti nacionalinius teisės aktus ir pakankama apimtimi įtvirtinti Europos arešto orderio sistemoje galimybę taikyti proporcingumo ir proceso ekonomiškumo principą.

Europos Tarybos pagrindų sprendimas²⁷ neįpareigoja Europos arešto orderį išduodančią valstybę narę tikrinti, ar šio baudžiamojo tarpvalstybinio instrumento taikymas atitinka proporcingumo ir ekonomiškumo principams. Europos Komisija ir Parlamentas akcentuoja, kad šis klausimas turi būti sprendžiamas valstybių narių vidaus teisės normų pagalba. Europos arešto orderio išdavimo dėl asmens perdavimo Lietuvos Respublikai tvarką nustato Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodekso (toliau – BPK) 69¹ straipsnis²⁸. Proceso ekonomiškumo principo, kuris įgalintų prokurorą nesikreipti dėl asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį dėl nusikalstama veika padarytos žalos dydžio proporcingumo su instrumento taikymo sąnaudomis, nėra įtvirtinto BPK. Suprantama, proporcingumo principo privalu laikytis pagal bendrąsias nuostatas, t.y. taikant procesines prievartos priemones ir atliekant ikiteisminio tyrimo veiksmus²⁹. Europos arešto orderis yra išduodamas nutarties skirti suėmimą pagrindu. Prokuroras kreipdamasis į teismą dėl suėmimo asmeniui paskyrimo, vadovaujantis nustatytu teisiniu reguliavimu, turi įvertinti griežčiausios kardomosios priemonės taikymo atitiktį proporcingumo principui. BPK 69¹ straipsnio analizė rodo, kad įstatymas nenumato proporcingumo ir ekonomiškumo principų taikymo, jei nustatomos formaliosios prielaidos taikyti Europos arešto orderį: asmuo slepiasi kitoje valstybėje narėje nuo ikiteisminio tyrimo, už nusikalstamą veiką tiek prašančioje valstybėje, tiek vykdančioje valstybėje baudžiamajame įstatyme numatyta ne mažesnė nei 1 metų laisvės atėmimo bausmė, išskyrus atvejus, kai dvigubas baudžiamumas nereikalaujamas, o prašančios valstybės baudžiamasis įstatymas numato ne trumpesnę nei 3 metų laisvės atėmimo bausmę.

Europos arešto orderio išdavimo procedūrą detalizuoja Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklės (toliau – Taisyklės)³⁰.

2009 metų Taisyklių pakeitimai tiesiogiai įtvirtino proporcingumo ir ekonomiškumo principo taikymą, išduodant šį tarpvalstybinį baudžiamojo bendradarbiavimo instrumentą³¹.

²⁷ Europos Tarybos 2002 m. birželio 13 d. pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002F0584:20090328:LT:PDF>[interaktyvus] [prisijungimo laikas 2012-02-28]

²⁸ Lietuvos Respublikos baudžiamojo proceso kodeksas// Valstybės žinios. 2002, Nr. 37-1341.

²⁹ Ten pat, 11 straipsnis.

³⁰ Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. rugpjūčio 26 d. įsakymu Nr. 1R-195/I-114 „Dėl Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių patvirtinimo“//Valstybės žinios, 2004, Nr. 134-4886;

Taisyklių 3.1. punkte įtvirtinta, kad Europos arešto orderis išduodamas, jei baudžiamasis procesas yra pradėtas dėl nusikaltimo, numatyto 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir valstybių narių tarpusavio perdavimo procedūrų 2 straipsnio 2 dalyje (LR BK straipsnių atitikmenys nurodyti Taisyklių 2 priede), arba dėl kito nusikaltimo, už kurį pagal LR BK numatyta bent vienerių metų laisvės atėmimo bausmė, *išskyrus nesunkų nusikaltimą, kuriuo nepadaryta didelė turtinė žala*. Šis poįstatyminis teisės aktas imperatyviai nurodo, kad ikiteisminiam tyrimui vadovaujantis prokuroras kreiptis į ikiteisminio tyrimo teisėją dėl kardamosios priemonės – suėmimo skyrimo įtariamajam, gali tik įvertinęs padaryto nusikaltimo pavojingumo laipsnį, pobūdį ir įtariamojo asmenybę, privalo užtikrinti asmens perdavimo proporcingumo ir proceso ekonomiškumo principų laikymąsi. Toks teisinio reguliavimo nenuoseklumas suponuoja negatyvų situacijos vertinimą ir reikalauja diskusijų. Įstatymas – aukščiausia teisinę galią turintis teisės aktas. Joks poįstatyminis aktas negali pakeisti ar praplėsti teisinio reguliavimo ribų, tuo tarpu poįstatyminio akto paskirtis yra detalizuoti arba nustatyti įstatyme įtvirtintų imperatyvų įgyvendinimo tvarką. Taigi, Taisyklėmis nepateisinamai susiaurinama nusikalstamų veikų, už kurias pagal įstatymą gali būti išduodamas Europos arešto orderis, amplitudė. Siekiant eliminuoti šią disfunkciją, galimi du problemos sprendimo modeliai. Pats paprasčiausias būdas – papildyti BPK 69¹ straipsnį nuostata, leidžiančia atsakingoms už Europos arešto orderio išdavimą institucijoms nesikreipti į subjektus³², atsakingus už šio teisinio instrumento išdavimą, jei Europos arešto orderio išdavimas neatitiks proporcingumo ir proceso ekonomiškumo principo arba Generalinei prokuratūrai atsisakyti išduoti Europos arešto orderį, jei būtų nuspręsta, kad šio tarpvalstybinio baudžiamojo instrumento išdavimas prieštarauja proporcingumo ir proceso ekonomiškumo principams. Įstatymu nustačius tokį reguliavimą, Taisyklėse tikslinga įtvirtinti kriterijus, padėsiančius įvertinti Europos arešto orderio išdavimo galimą neatitikimą proporcingumo ir proceso ekonomiškumo principui. Šis būdas turi ir neigiamų aspektų. Visų pirma, tokiu valstybiniu teisiniu reguliavimu legalizuojama situacija, jog padariusiam nusikalstamą veiką asmeniui išvykus iš valstybės, išskirtinai būtų ginamos tik didesnę materialinę žalą patyrusių nukentėjusiųjų teisės. Taigi, iš dalies būtų paneigtas valstybės siekis baudžiamosios teisės

³¹ Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2009 m. spalio 7 d. įsakymas Nr. 1R-312/I-140 „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. rugpjūčio 26 d. įsakymo Nr. 1R-195/I-114 „Dėl Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“//Valstybės žinios, 2009, Nr. 122-5263.

³² LR generalinė prokuratūra ir LR teisingumo ministerija;

priemonėmis ginti žmogaus ir piliečio teises bei laisves, visuomenės ir valstybės interesus nuo nusikalstamų veikų, susidarytų prielaidos pažeisti nukentėjusiųjų teises. Antra, iškiltų grėsmė konstitucinio asmenų lygybės prieš įstatymą principo pažeidimui³³, o taip pat prieštarautų baudžiamosios atsakomybės tikslui – nubausti nusikaltusį asmenį.

Kita, sudėtingiau įgyvendinama problemos sprendimo priemonė, – už tam tikras veikas, t.y. tas veikas, kuriomis padaroma nedidelė turtinė žala, baudžiamajame įstatyme nustatyti bausmes, nesusijusias su laisvės atėmimu arba nustatyti mažesnę nei 1 metų laisvės atėmimo bausmę arba, atskirais atvejais, tokias veikas dekriminalizuoti. Pastaroji priemonė taip pat turi nemaža diskutuotinų aspektų, nes susijusi su baudžiamojo įstatymo nemažos dalies teisės normų keitimu ir (ar) papildymu. Taikant šią priemonę taip pat labai svarbu įvertinti ir užtikrinti nukentėjusio teisių apsaugą.

IŠVADOS

Baudžiamosios teisės tikslų užtikrinimas bei proporcingumo principo taikymas sprendžiant Europos arešto orderio išdavimo klausimą ar asmens perdavimą pagal Europos arešto orderį yra du teisiniai gėriai, kurių pusiausvyrą privalu užtikrinti nacionaliniu teisiniu reguliavimu.

Europos Tarybos pagrindų sprendimas neįpareigoja Europos arešto orderį išduodančią valstybę narę tikrinti, ar šio instrumento taikymas atitinka proporcingumo ir ekomoniškumo principams. Šis klausimas turi būti sprendžiamas valstybių narių vidaus teisės normų pagalba.

Šiuo metu nacionaliniame baudžiamojąjį procesą reguliuojančiame įstatyme – Baudžiamojo proceso kodekse nėra įtvirtintų teisinių priemonių, leidžiančių Generalinei prokuratūrai atsisakyti išduoti Europos arešto orderį ekonomiškumo ir proporcingumo kriterijų pagrindu. Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklės nustato galimybę neišduoti Europos arešto orderio dėl nesunkaus nusikaltimo, kuriuo nepadaryta didelė turtinė žala. Poįstatyminiu aktu negali būti praplečiamos įstatymo taikymo ribos.

³³ P.vz. asmuo įsibrauna į gyvenamąją patalpą ir pagrobia svetimą turtą - 300 litų vertės mikrobangų krosnelę, tuo padarydamas nusikalstamą veiką pagal LR baudžiamojo kodekso 178 straipsnio 2 dalį. Jei toks asmuo neišvyksta iš Lietuvos – būtų vykdomas baudžiamasis persekiojimas, tačiau jei, siekdamas išvengti atsakomybės, toks asmuo išvyktų į kitą ES valstybę narę, nustačius, kad tokio asmens parvežimas iš kitos šalies gerokai viršys patirtą žalą, būtų galimybė atsisakyti išduoti Europos arešto orderį ir taip susidarytų prielaidos išvengti baudžiamosios atsakomybės, nors sankcijoje numatyta, jog tokią nusikalstamą veiką padaręs asmuo baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės apribojimu, arba laisvės atėmimu iki šešerių metų.

Problema sprestina papildant BPK 69¹ straipsnį nuostata, leidžiančia atsakingoms už Europos arešto orderio išdavimo inicijavimą institucijoms nesikreipti į subjektus, atsakingus už šio teisinio instrumento išdavimą, jei Europos arešto orderio išdavimas neatitiks proporcingumo ir proceso ekonomiškumo principo arba Generalinei prokuratūrai atsisakyti išduoti Europos arešto orderį, jei būtų nuspręsta, kad šio tarpvalstybinio baudžiamojimo instrumento išdavimas prieštarauja proporcingumo ir proceso ekonomiškumo principams. Kitas sprendimo būdas – už veikas, kuriomis padaroma nedidelė turtinė žala, baudžiamajame įstatyme nustatyti bausmes, nesusijusias su laisvės atėmimu arba nustatyti mažesnę nei 1 metų laisvės atėmimo bausmę.

LITERATŪRA

1. Lietuvos Respublikos Konstitucija//Valstybės žinios. 1992, Nr. 33-1014.
2. Europos Sąjungos sutartis //Official Journal C: 1997-11-10 Nr.340-173
3. Lietuvos Respublikos baudžiamasis kodeksas// Valstybės žinios. 2000, Nr. 89-2741.
4. Lietuvos Respublikos baudžiamojimo proceso kodeksas// Valstybės žinios. 2002, Nr. 37-1341.
5. Europos Tarybos 2002 m. birželio 13 d. pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos [interaktyvus] [prisijungimo laikas 2012-02-28] <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CONSLEG:2002F0584:20090328:LT:PDF>
6. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. rugpjūčio 26 d. įsakymas Nr. 1R-195/I-114 „Dėl Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių patvirtinimo“// Valstybės žinios, 2004, Nr. 134-4886.
7. Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2009 m. spalio 7 d. įsakymas Nr. 1R-312/I-140 „Dėl Lietuvos Respublikos teisingumo ministro ir Lietuvos Respublikos generalinio prokuroro 2004 m. rugpjūčio 26 d. įsakymo Nr. 1R-195/I-114 „Dėl Europos arešto orderio išdavimo ir asmens perėmimo pagal Europos arešto orderį taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“//Valstybės žinios, 2009, Nr. 122-5263.
8. Eurobarometer Nr. 75, 2011 m. [interaktyvus]. 2011 [žiūrėta 2012-03-12]. <http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/eb75/eb75_en.htm>.
9. Europos Komisijos ataskaita Europos parlamentui ir Tarybai dėl 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimo dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos įgyvendinimo nuo 2007 (2011-04-11) http://ec.europa.eu/justice/policies/criminal/extradition/docs/com_2011_175_en.pdf [interaktyvus] [Prisijungimo laikas 2012-02-21].
10. Europos Sąjungos Tarybos 2008 m. liepos 18 d. (8216/2/08) „Europos arešto orderio išdavimo europinis vadovas“. [prisijungimo laikas 2012-04-01] http://www.tm.lt/dok/Eurarestordispraktinis_vadovas.pdf.
11. 11.European arrest warrant [prisijungimo laikas 2012-02-23] http://europa.eu/legislation_summaries/justice_freedomsecurity/judicial_cooperation_in_criminal_matters/133167_en.htm.
12. Drakšas, R. *Bausmė: bendrosios teorinės problemos* [interaktyvus]. 2011 [žiūrėta 2012-03-12]. <https://docs.google.com/viewer?a=v&q=cache:PKd9pHku_74J:www.draksas.lt/admin/files/get.php?id%3D7+kiekvienas+

padar%C4%99s+nusikalstam%C4%85+veik%C4%85+asmuo+turi+susilaukti+bausm%C4%97s&hl=en&gl=lt&pid=bl&srcid=ADGEESgfvVL997E_AaPRcWA-FsBsbk7-nqQyKvChj_5HUaXTWxnZTDZmjks6EFyXICer_XVtCV01JafDPBac_Ctxc4n0OqqHcCVgWbC7-BwFQ6RUX69N-01YheEW9jv-4CnsD95x84Wv7bG&sig=AHIEtbTGa-w0NvNyp5wwnncJzIMxmWXYGg.

13. Drakšas, R. Mirties bausmė: situacija ir perspektyvos. Vilnius: Eugrimas, 2002.
14. Jurka R. Europos arešto orderis: kai kurie teisės aiškinimo ir taikymo aspektai: straipsnis anglų kalba// Jurisprudencija. Vilnius, 2011, Nr. 18 (1), ISSN 1392-6195, p. 327-343.
15. Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui 2011-09-20 „ES baudžiamosios teisės politikos kūrimas. Veiksmingo ES politikos įgyvendinimo užtikrinimas baudžiamosios teisės priemonėmis“. – COM/2011/573.-2011.
17. Lietuvos Konstitucinio teismo 1997 m. vasario 13 d. nutarimas [prisijungimo laikas 2012-04-01] <http://www.lrkt.lt/dokumentai/1997/n7l0213a.htm>.
18. Panomariovas A., Losis E. Proporcingumas: nuo idėjos iki procedūros (straipsnis anglų kalba)//Jurisprudencija: mokslo darbai = Jurisprudence: research papers/ Mykolas Romeris universitetas. Vilnius: Mykolas Romeris universiteto Leidybos centras. ISSN 1392-6195. 2010, Nr. 2(120), p. 257-272.
19. Švedas G. Kai kurios asmens perdavimo pagal Europos arešto orderį baudžiamajam persekiojimui teorinės ir praktinės problemos//Teisė. Vilnius, 2008, Nr. 66(1), ISSN 1392-1274, p.62-74.
20. Vaišvila, A. Bausmės problema teisinėje valstybėje: mirties bausmės aporija// Teisės problemos, 1997, Nr.1.

HUMAN RIGHTS VIOLATION OF THREATS OF THE EUROPEAN ARREST WARRANT

Daiva Bereikienė*, Žana Vaščova**
Mykolas Romeris University

Summary

This paper analyzes the significance of a principle of proportionality and the limits of a person by the transfer of regional and national law instruments defining the European arrest warrant. Member States, national regulatory inspection is recommended to ensure the proportionality using the European arrest warrant system. Hypothesis that the proportionality principle, using the European arrest warrant is being used for evaluating criminal justice purposes and to ensure victim protection imperatives. This paper analyzes two problematic aspects of regional and national legal instruments providing for the surrender of the European arrest warrant procedure, incompatibility and related problems; and also the balance between the two law values: the criminal law enforcement purposes and the principle of proportionality in European Arrest Warrant issuance or transfer of a person under the European Arrest Warrant, and security criteria. Expertise relevant to the national regulatory problems. The article concludes that national criminal law amendments would create preconditions for the proper application of the principle of proportionality, without prejudice to the objectives of criminal law and making it possible to properly protect victims' rights and legitimate interests. European Council Framework Decision of the European arrest warrant does not require the issuing Member State to check whether the application of this instrument meets the principles of proportionality and economic. This issue must be addressed by Member States' domestic legal norms.

Currently, the national criminal proceedings, governing law - the Criminal Procedure Code does not contain law measures to the General Prosecutor's Office refused to issue a European arrest warrant and the proportionality of cost criteria. European arrest warrant and the person taking over the European Arrest Warrant not to issue regulations to establish a European arrest warrant for a minor crime, which has been made significant property damage. An executive can not act to broaden the limits of the law. Problem is solving according to CPC Article 69¹ of the provision to charge for issuing the European arrest warrant initiation of the authorities not to apply to the entities responsible for issuing this legal instrument, if the European arrest warrant issued do not meet the proportionality and the principle of procedural economy, or the General Prosecutor's Office refused to issue a European arrest warrant, if decided that the issue of cross-border criminal instrument, contrary to the principles of proportionality and procedural economy. Another solution - for acts causing minor property damage, the criminal law penalties not involving deprivation of liberty or to less than 1 year imprisonment.

It is also concluded that pre-trial investigating officers have applied to other alternative procedures that require less input from both the person sought and the executing state. Ensuring the objectives of criminal law and the proportionality principle for the resolution of the European arrest warrant issuance or transfer of a person under the European Arrest Warrant are two legal good, which must ensure a balance between the national legal regulation.

Keywords: criminal law, criminal procedure law, the European arrest warrant, the principle of proportionality, the victim's rights security

Daiva Bereikienė* Mykolas Romeris universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: žmogaus teisių apsauga, aplinkosaugos teisė.

Daiva Bereikienė, Mykolas Romeris University, Faculty of Public Security, Department of Law, Lecturer. Research interests: human rights protection, environmental law.

Žana Vaščova** Mykolas Romeris universiteto Viešojo saugumo fakulteto Teisės katedros lektorė. Mokslinių tyrimų kryptys: žmogaus teisių apsauga, baudžiamoji teisė, aplinkosaugos teisė.

Žana Vaščova, Mykolas Romeris University, Faculty of Public Security, Department of Law, Lecturer. Research interests: human rights protection, criminal law, environmental law.